

Talousarvion laadintaohje vuodelle 2025

Kunnanhallitus 16.09.2024 § 232
258/02.02.00/2024

Kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä talousarvio ja taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Siinä hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Talousarvion laadinnan aikataulu:

- Kunnanhallitus antaa talousarviokehykset ja laadintaohjeen syyskuussa 2024 (16.9.)
- Talousarviota valmistelevat esihenkilöt ja viranhaltijat tuottavat omat valmisteluaineistonsa palvelualuejohtajien käyttöön syyskuussa 2024
- Palvelualueiden ja konsernijohdon talousarvioneuvottelut syyskuussa (mm investointilistat, vk 38–39)
- Lautakunnat käsittelevät talousarvioehdotuksensa lokakuussa (vk 40–42)
- Kunnanvaltuustolle esitellään talousarvion valmistelutilannetta iltakoulussa lokakuussa (vk 43–44)
- Kunnanhallitus käsittelee kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit marraskuussa (vk 44)
- Valtuusto päättää vuoden 2025 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit marraskuussa (vk 45)
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman sekä talousarvion käsittely yhteistoimintaelimessä (vk 45-46)
- Talousarvioesitys valmistuu marraskuun lopussa (vk 48)
- Kunnanhallitus tekee talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksen (2026–2027) valtuustolle joulukuussa (vk 49)
- Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2025 talousarviosta joulukuussa (vk 50)
- Lautakunnat vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen viimeistään helmikuussa 2025

Talousarvion ohjeet ja kehys vuodelle 2024

Kunnanhallituksen asettama taloustyöryhmä käsitteli asiaa 3.9.2024 kokouksessaan. Yleisesti tavoitetaso kunnan budjetin laadinnassa tulee olla ylijäämäinen. Tämä tarkoittaa, että kunnan, eli kaikkien palvelualueiden, on toimittava vuoden 2024 menoperiaattein tai lisättävä tuloja.

Verotulot

Vuoden 2025 talousarvion kehys laaditaan 12.8.2024 päivitetyn veroennusten pohjalta. Veroennustekehikon päivitys perustuu osin Valtiovarainministeriön kesäkuun taloudellisen katsauksen verotuloarvioihin. Elokuun veroennustekehikossa on lisäksi huomioitu verotilitykset heinäkuuhun asti. Ansiotulojen kunnallisverokertymän 2025 ja 2026 ennustetaan valtakunnallisesti paranevan johtuen vahvoista sopimuskorotuksista. Sen sijaan eläketuloista kunnallisveropohjan kasvu on edellisvuosia heikompi. Yhteisöverokertymän ennustetaan vahvistuvan, mutta kiinteistöverokertymä on aikaisempia vuosia vaatimattomampaa. Yhteisöveroennuste parani hieman huhtikuun arviosta. Yhteisöennakot ovat elokuuhun asti kehittyneet odotettua paremmin.

Valtionosuudet

Vuoden 2025 alusta TE-palvelut siirtyvät valtiolta Raahan työllisyysalueen hoidettavaksi, mikä tarkoittaa kunnalle enemmän kustannuksia ja vastaavasti yleiskatteisen valtionosuuksien lisäystä. Pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 lähtien lievennetään viime vuoden lopulla tehdystä sote-siirtolaskelman päivityksestä aiheutuneita vaikutuksia. Kuntien peruspalveluiden hintaindeksin arvioidaan olevan 3,1 prosenttia vuodelle 2025 ja 3,4 % vuodelle 2026, mikä lisää valtionosuutta. Siikalatvan valtionosuudet tulevat 2025 olemaan noin 7 499 177, mikä on 4,1 % enemmän kuin kuluvana vuonna.

Keskeiset muutokset vuodelle 2025

Kuluttajahintaindeksin muutokseksi vuonna 2025 ennakoidaan 1,3 % ja 2026 1,4 %. Korkojen odotetaan laskevan maltillisesti vuonna 2025. Kunnan kiinteistökannan vähennyksen ansiosta kiinteistöjen hoitokulujen ennakoidaan hieman vähenevän vuonna 2025. Poistojen arvioidaan pysyvän vuoden 2024 tasossa. Keväälle 2025 ajoittuvasta työmarkkinaratkaisusta ei ole vielä tietoa mutta raamissa on varauduttu 2 %:n korotukseen henkilöstökuluissa ja 9,1 % kasvuun palveluiden ostossa. Toimintatuottojen varaus vuodelle 2025 pidetään vuoden 2024 tasossa. Toimintakulujen kasvuksi ennakoidaan 5,2 %. Edellä mainitut verotulojen ja valtionosuuksien lisäykset sekä rahoituskulujen nousu huomioiden kunnan talouden tasapaino vuodelle 2025 on noin 30 000 euroa ylijäämäinen.

Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvion sitovia eriä ovat valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Käyttötalouden osan toimintatulot ja -kulut käsittävät sisäiset ja ulkoiset erät. Talousarvio sitoo palvelualueita valtuustoon nähden lautakuntatasolla, tulot ja menot erikseen. Investointien tulot ja menot erikseen sitovia seuraavasti: maa-alueiden osto ja myynti, kaavoitus, liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikunta-alueet, tilapalvelut, asuinrakennukset, opetuspalvelut, varhaiskasvatus ja muut kohteet.

Hallintokunnilta edellytetään tiukkaa ja huolellista talousarvion laadintaa. Palvelualueiden tulee pysyä heille annetussa raamissa.

Ohjeen liitteenä on talousarvioraami koko kunnan ja palvelualueiden osalta. Liitteenä on myös talousarvion toteutumisen ja seurannan ohje.

Suunnitelmavuodet 2025–2027

Suunnitelmavuosien 2026–2027 toimintakatteen kehitys menee vuoden 2025 talousarvioraamien indeksikorotusten mukaisesti ja tarkentuu syksyllä uusien kuntatalouden kustannus- ja ansiotasoindeksien ennusteiden päivittyessä.

Mikäli suunnitelmavuosien toimintoihin on tulossa tiedossa olevia muutoksia, niiden vaikutus ko. vuoden toimintamenoihin tulee arvioida palvelualueilla. Ellei muutoksia ole tiedossa, suunnitelmavuosien eurot voidaan tallentaa keskitetysti. Jos näin halutaan meneteltävän, siitä tulee ilmoittaa konsernipalveluihin.

Investoinnit sekä kokonaistaloudellinen tarkastelu (ulkoiset tulot ja menot)

Investointien suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan Siikalatvan kunnan yleinen hankintaohje sekä pienhankintaohje ja teknisten palveluiden pienhankintaohje. Investointien aktivointiraja on 10 000 euroa. Investoinnit käsitellään lautakunnissa syyskuussa ja kunnanhallituksessa 28.10.2024, jossa on myös kunnallisveroprosentin ja kiinteistöveroprosentin 2025 käsittely.

Rahoitus

Kunnanhallitus tekee esityksen veroprosenteiksi 28.10.2024 ja valtuusto vahvistaa ne 4.11.2024. Valtionosuustiedot ja verotustiedot vuodelle 2025 tarkentuvat syksyn kuluessa.

Kunnanhallituksen vahvistamat laadintaohjeet ja lomakepohja ovat yhteisessä kansiossa. Talousarvion tekstiosassa lausutaan tavoitteet, niiden toimintasuunnitelma ja mittarit.

Esittelijä: Kunnanjohtaja Pekka Iivari

Päätösehdotus: Kunnanhallitus antaa lautakunnille talousarvion 2025 laadintaohjeenaan seuraavaa:

- talousarvio on laadittava kuntastrategian pohjalta
- talousarvion on oltava ylijäämäinen, jolloin lautakuntien on huomioitava kustannustason nousu talousarvion laadinnassa
- teknisiä palveluja kehoitetaan tarkastelemaan kunnan omaisuuden myynnin lisäämisestä saatavia tuloja sekä tarkastamaan vuokratulot indeksien mukaisiksi
- kunnanjohtaja valtuutetaan antamaan yksityiskohtaisempia ohjeita talousarvion laadinnassa

Päätös: Päätösehdotuksen mukaisesti.